

OBSAH

ÚVOD	7
<i>Dušan Janák</i>	
1. MENŠINY A MIGRACE: ZÁKLADNÍ POJMY A VÝCHODISKA VÝZKUMU	11
<i>Dušan Janák ml. – Dušan Janák – Lubomír Hlavienka</i>	
1.1 Literatura a prameny	11
1.2 K menšinové problematice v sociálních vědách.....	14
1.2.1 Obecné charakteristiky menšin	14
1.2.2 Národnostní a etnické menšiny	15
1.2.3 Asimilace – integrace – inkluze.....	17
1.3 K typologii a terminologii migračních procesů.....	19
1.3.1 Základní terminologie a členění migrací.....	19
1.3.2 Politické a ekonomické migrace.....	20
1.3.3 Vnitřní migrace.....	22
1.4 Možnosti a limity zjišťování národnosti ve sčítáních lidu 1921 až 2011	23
1.5 Závěr.....	26
2. ČESKÉ SLEZSKO A SEVERNÍ MORAVA: ÚZEMÍ, MIGRACE, NÁRODNOSTNÍ STRUKTURA	27
<i>Dušan Janák – Ondřej Kolář – Lubomír Hlavienka</i>	
2.1 Stav výzkumu a základní literatura (výběr)	28
2.2 Region a jeho části	30
2.2.1 České Slezsko a severní Morava v moderních dějinách	30
2.2.2 Změny hranic a územně správní vývoj po roce 1918	33
2.3 Migrační procesy a proměny národnostní struktury obyvatelstva od vzniku Československa do současnosti.....	39
2.3.1 Migrace a národnostní menšiny v období první republiky (1918–1938)	39
2.3.2 Nucené migrace, represe a germanizace (1938–1945).....	43
2.3.3 Odsun Němců, reemigrace a osídlování pohraničí (1945–1950).....	46
2.3.4 Masové vnitřní migrace, asimilační procesy a vznik nových menšin (1950–1989)	50
2.3.5 Mezinárodní i vnitřní migrace a změny národnostní struktury po roce 1989	54
2.4 Závěr.....	58

3. TRADIČNÍ MENŠINY V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ	69
3.1 Polská menšina	69
<i>Dušan Janák</i>	
3.1.1 Literatura a prameny	69
3.1.2 Populační vývoj a demografické změny polské menšiny.....	72
3.1.3 Politický, společenský a kulturní život.....	77
Polská menšina na Těšínsku do roku 1945	77
Poláci v poválečném Československu (1945–1989)	78
V nových podmínkách. Polská menšina po roce 1989.....	79
3.1.4 Závěr	81
3.2 Německá menšina	87
<i>Ondřej Kolář</i>	
3.2.1 Literatura a prameny	87
3.2.2 Populační vývoj a změny demografické struktury	88
3.2.3 Politický, společenský a kulturní život.....	90
Němci za první republiky a okupace (1918–1945)	91
Od odsunu k asimilaci (1945–1989)	92
Resuscitace německé identity po roce 1989.....	96
3.2.4 Závěr	98
4. GENEZE A VÝVOJ „NOVÝCH“ MENŠIN PO ROCE 1945	103
4.1 Slovenská menšina	103
<i>Olga Šrajerová</i>	
4.1.1 Literatura a pramene	103
4.1.2 Migrácia Slovákov do Českého Slezska a na severnú Moravu	105
4.1.3 Populačný vývoj a zmeny demografickej štruktúry.....	110
4.1.4 Spoločenský a kultúrny život Slovákov	111
V spoločnom štáte (1945–1992)	111
V pozícii menšiny od roku 1993.....	113
4.1.5 Záver	116
4.2 Romská menšina	119
<i>Lubomír Hlavienka</i>	
4.2.1 Literatura, prameny a zdroje	119
4.2.2 Migrace a populační vývoj romského etnika v Českém Slezsku a na severní Moravě	120
4.2.3 Mezi represí a asimilací. Pokusy o řešení romské otázky v letech 1945–1989	122
4.2.4 Současné problémy romské menšiny.....	128
4.2.5 Závěr	129

4.3	Řecko-makedonská menšina	133
	<i>Dimitris Atanasiadis</i>	
4.3.1	Literatura, prameny a zdroje	133
4.3.2	Imigrace do českých zemí a populační vývoj	134
4.3.3	Od integrace k reemigraci. Řecko-makedonská menšina v Českém Slezsku a na severní Moravě do roku 1989	137
4.3.4	Dvě menšiny? Řekové a Makedonci v současnosti	140
4.3.5	Závěr	142
4.4	Vietnamská menšina	145
	<i>Lubomír Hlavienka – Monika Nová</i>	
4.4.1	Literatura, prameny a zdroje	145
4.4.2	Imigrace Vietnamců do českých zemí před a po roce 1989	146
4.4.3	Populační vývoj a sociálně profesní struktura vietnamské menšiny	147
4.4.4	Vietnamská menšina dříve a dnes	151
	Neviditelná komunita	151
	Vietnamská menšina po roce 1989	152
4.4.5	Závěr	154
4.5	Ukrajinská menšina	157
	<i>Yana Leontiyeva – Lubomír Hlavienka</i>	
4.5.1	Literatura, prameny a zdroje	157
4.5.2	Ukrajinské migrace do českých zemí a populační vývoj ukrajinské menšiny	158
4.5.3	Demografická a sociální struktura současné ukrajinské imigrace v Českém Slezsku a na severní Moravě	161
4.5.4	Komunitní život a ukrajinská identita	163
4.5.5	Závěr	165
4.6	Exkurz: Z výzkumu „skrytých“ menšin na Osoblažsku	169
	<i>Dušan Janák ml.</i>	
4.6.1	Mikroregion Osoblažsko	169
4.6.2	Cíle a metodologie výzkumu	171
4.6.3	Výsledky výzkumu	173
	Pilotáž	173
	Dotazníkové šetření mezi starosty	174
	Individuální rozhovory se starosty vybraných obcí	175
	Dotazníkové šetření mezi zastupiteli	176
4.6.4	Závěr	180

5. NÁRODNOST, NEBO REGIONÁLNÍ IDENTITA?	183
5.1 Moravská a slezská národnost v Českém Slezsku a na severní Moravě po roce 1989	183
<i>Lukáš Vomlela</i>	
5.1.1 Literatura a zdroje	184
5.1.2 Prostorová dimenze zkoumání moravské a slezské národnosti	185
5.1.3 Regionální identita jako základ moravské a slezské národnosti	187
5.1.4 Moravská a slezská národnost ve světle sčítání lidu 1991–2011	189
Metodologická východiska	189
Celostátní výsledky.....	191
České Slezsko a severní Morava	192
Moravská národnost	192
Slezská národnost.....	193
5.1.5 Závěr	196
5.2 Problém slezské národnosti v polské části Slezska po roce 1989	200
<i>Radosław Zenderowski</i>	
5.2.1 Literatura a zdroje	200
5.2.2 Slezsko jako prostor pro proces tvorby národa.....	201
5.2.3 Slezanství jako politická otázka (v kontextu koncepce <i>ethnic revival</i>) po r. 1989.....	203
5.2.4 Slezská národnost ve sčítáních lidu 2002 a 2011	208
Metodologická východiska.....	208
Celostátní výsledky.....	208
Opolské a Slezské vojvodství.....	210
Těšínský okres.....	212
5.2.5 Závěr	213
ZÁVĚR	217
<i>Dušan Janák</i>	
Seznam zkratk.....	223
Seznam map	226
Seznam tabulek.....	228
Seznam a původ fotografií	229
Seznam pramenů a literatury	230
Summary	254
Autorky a autoři	261
Jmenný rejstřík.....	264
Místní rejstřík.....	271